

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет
Кафедра електричних станцій та систем

«ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ
ТРЕКЕРНИХ СИСТЕМ ФОТОВОЛЬТАЇЧНИХ
ЕЛЕКТРИЧНИХ СТАНЦІЙ З СОНЯЧНИМИ ПАНЕЛЯМИ
РІЗНИХ ТИПІВ.»

Виконав: ст.гр. ЕС-18м Гриник В.А.

Керівник: к.т.н.доцент каф. ЕСС Малогулко Ю.В.

Мета, об'єкт, предмет дослідження

- Мета: визначення впливу кута нахилу фотоелектричних модулів відносно сонячних променів на генерацію електроенергії ФЕС.
- Об'єкт: фотовольтаїчна електрична станція.
- Предмет: методи визначення кількості прямої сонячної енергії, що потрапляє на поверхню фотомодулів для конкретної місцевості.

Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати такі задачі:

1. Провести аналіз методів керування рухомими ФМ.
2. Провести розрахунок прямої сонячної енергії, що потрапляє на поверхню ФМ, протягом кожного місяця року.
3. Провести розрахунок виробітку електроенергії ФЕС потужністю 5 кВт, для трьох варіантів виконання установки з використанням монокристалічних ФМ.
4. Провести розрахунок виробітку електроенергії ФЕС потужністю 5 кВт, для трьох варіантів виконання установки з використанням полікристалічних ФМ.
5. Виконати розрахунок витрат на конструювання ФЕС 5 кВт трьома варіантами виконання, та визначити термін окупності.

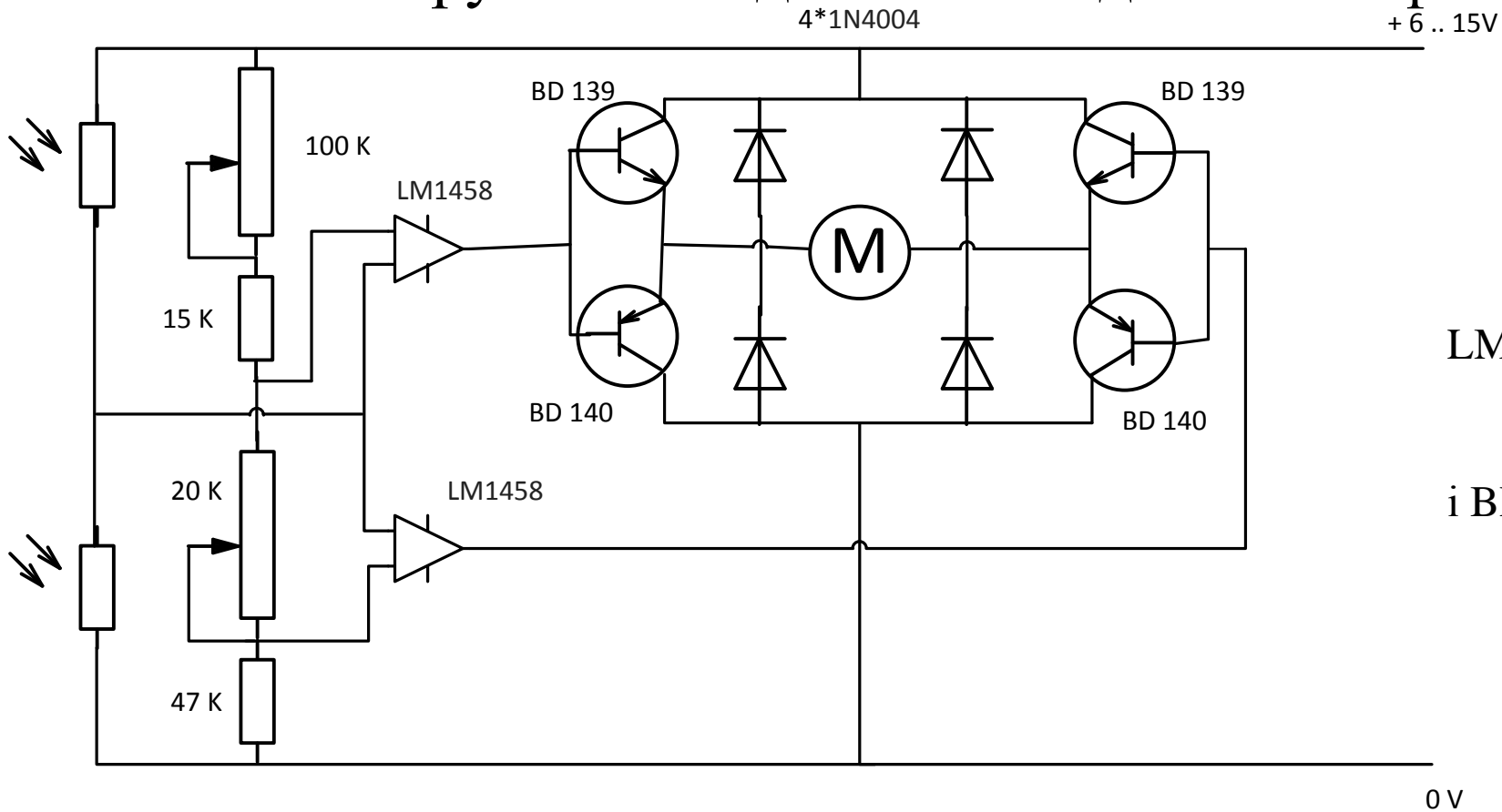
Актуальність теми

На сьогоднішній день, з причин зменшення запасів паливних енергоресурсів, ускладнення процесу їх добування з надер землі, а відповідно і збільшення собівартості, шкідливого впливу, що несуть навколишньому середовищу відходи паливних ресурсів, при їх згорянні, проблема пошуку нових та невичерпних джерел енергії стоїть як ніколи гостро. Не менш важливим є питання ефективності альтернативної енергетики, та розробка механізмів, та алгоритмів, які дозволяють у більш повному обсязі використати енергетичний потенціал природних ресурсів, в тому числі і сонячну енергію

Системи керування трекерними системами фотовольтаїчних електричних станцій.

- Керування за допомогою декількох фотоприймачів
- Керування згідно азимутальних та зенітних кутів.
- Керування за програмою розрахунку місця розташування Сонця.

Керування за допомогою декількох фотоприймачів.

- В склад схеми трекера входять:
- електричний двигун актуатора М;
  - мікросхема операційного підсилювача LM1458 (К140УД20);
  - транзистори BD139 (КТ815Г, КТ961А) і BD140 (КТ814Г,КТ626В);
  - фоторезистори LDR;
  - діоди 1N4004 (КД243Г);
  - прості й підстроювальні резистори.

Схема пристрою стеження на фоторезисторах

Керування згідно зенітних та азимутальних кутів.

Ідея роботи таких пристроїв заснована на тому, що для правильного позиціонування сонячних панелей, потрібно компенсувати два переміщення Землі:

- добове переміщення, пов'язане з обертанням Землі навколо своєї осі;
- річне переміщення, пов'язане з обертанням Землі навколо Сонця.

Для реалізації такої ідеї, на системах застосовують таймер. Він налаштовується на добову, або річну програму. Двигун повертає панель, згідно прогнозованого положення Сонця у певний час. Даний метод має великий недолік, оскільки Сонце протягом року змінює зенітний кут, місця сходу та заходу, тому забезпечити високу точність доволі складно.

Керування за програмою розрахунку місця розташування Сонця.

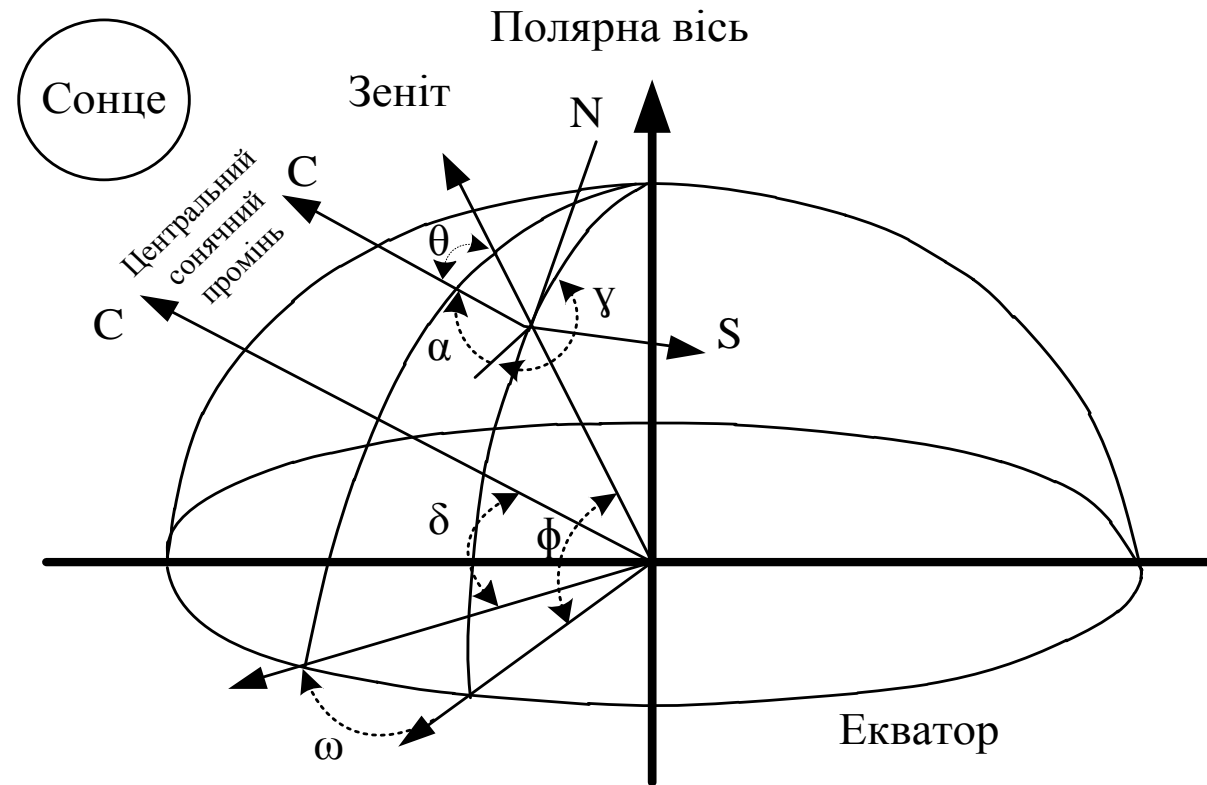

Схема визначення положення Сонця за зенітним кутом та азимутом

Розрахунок кількості сонячної енергії що потрапляє на поверхню фотоелектричних модулів 7

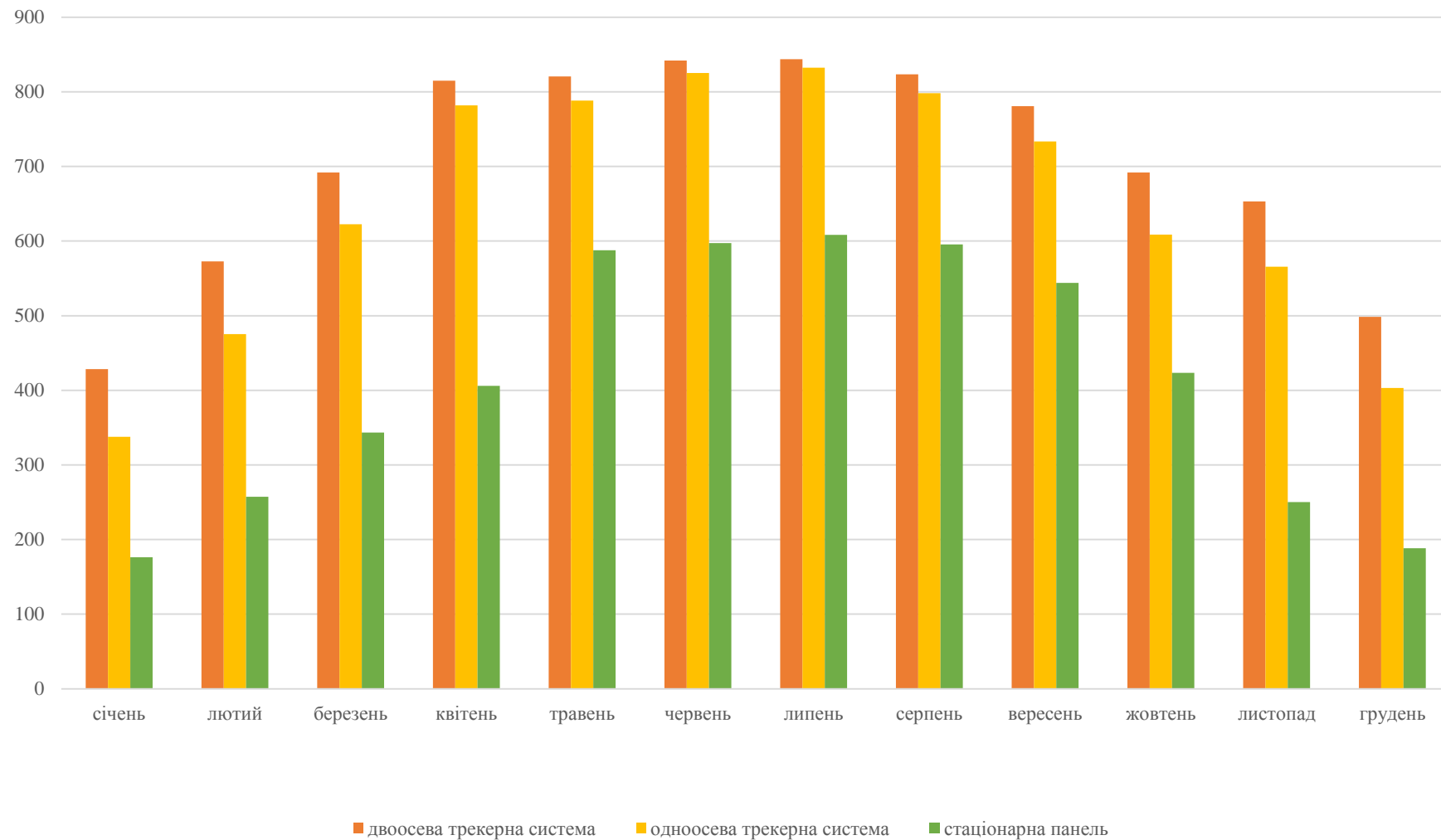
Так як дана величина напряду залежить від кута нахилу фотоелектричних модулів відносно сонячних променів та горизонту, вирази для її визначення виглядатимуть наступним чином

- Для ФЕС з двоосевою трекерною системою: $S_{гпр} = S_{гmax} \cdot K_{ат}$
- Для ФЕС з одноосевою трекерною системою: $S_{гпр} = S_{гmax} \cdot K_{ат} \cdot \cos(\theta - h_c)$
- Для стаціонарної ФЕС: $S_{гпр} = S_{гmax} \cdot K_{ат} \cdot \cos(\theta - h_c) \cdot \cos(90 - \tau)$

місяць	Січ.	Лют.	Бер.	Квіт.	Трав.	Черв.	Лип.	Серп.	Вер.	Жовт.	Лист.	Груд
$S_{гпр}^D$ Вт год/м ²	428,3	572,6	691,9	815	820,5	841,8	843,7	823,5	780,7	692	653	498,6
$S_{гпр}^O$ Вт год/м ²	337,7	475,5	622,5	781,7	788,1	825,3	832,5	798,3	733,6	608,7	565,6	403,3
$S_{гпр}^C$ Вт год/м ²	176,3	257,2	343,4	406,1	587,7	597,3	608,2	595,4	544,1	425,3	250,3	188,4

Порівняльна гістограма максимальної кількості отриманої сонячної енергії протягом року, Вт год/м²

Розрахунок виробітку електроенергії ФЕС потужністю 5 кВт, з монокристалічними та полікристалічними панелями

Найпростішим методом розрахунку електрогенерування соячних панелей, є алгоритм, згідно з яким, кількість електроенергії обраховують шляхом добутку коефіцієнту корисної дії сонячної панелі, на сонячне випромінювання, яка потрапляє на дану панель, відповідно скористаємося наступною формулою:

$$W_{г} = P_{фм} \cdot ККД \cdot S_{гпр} \cdot S_{фм} \cdot n_{фм}$$

Параметри панелі типу монокристал.

Тип кристала	Монокристал Altek ALM-250M
Номинальна потужність, Вт	250
Габаритні розміри, мм	1640, 992, 40
ККД фотомодуля, %	16
Площа сонячної панелі, м ²	1,627
Кількість панелей, шт	20

Параметри панелі типу полікристал.

Тип кристала	Полікристал Altek ALM-250P
Номинальна потужність, Вт	250
Габаритні розміри, мм	1642, 992, 40
ККД фотомодуля, %	15,32
Площа сонячної панелі, м ²	1,632
Кількість панелей, шт	20

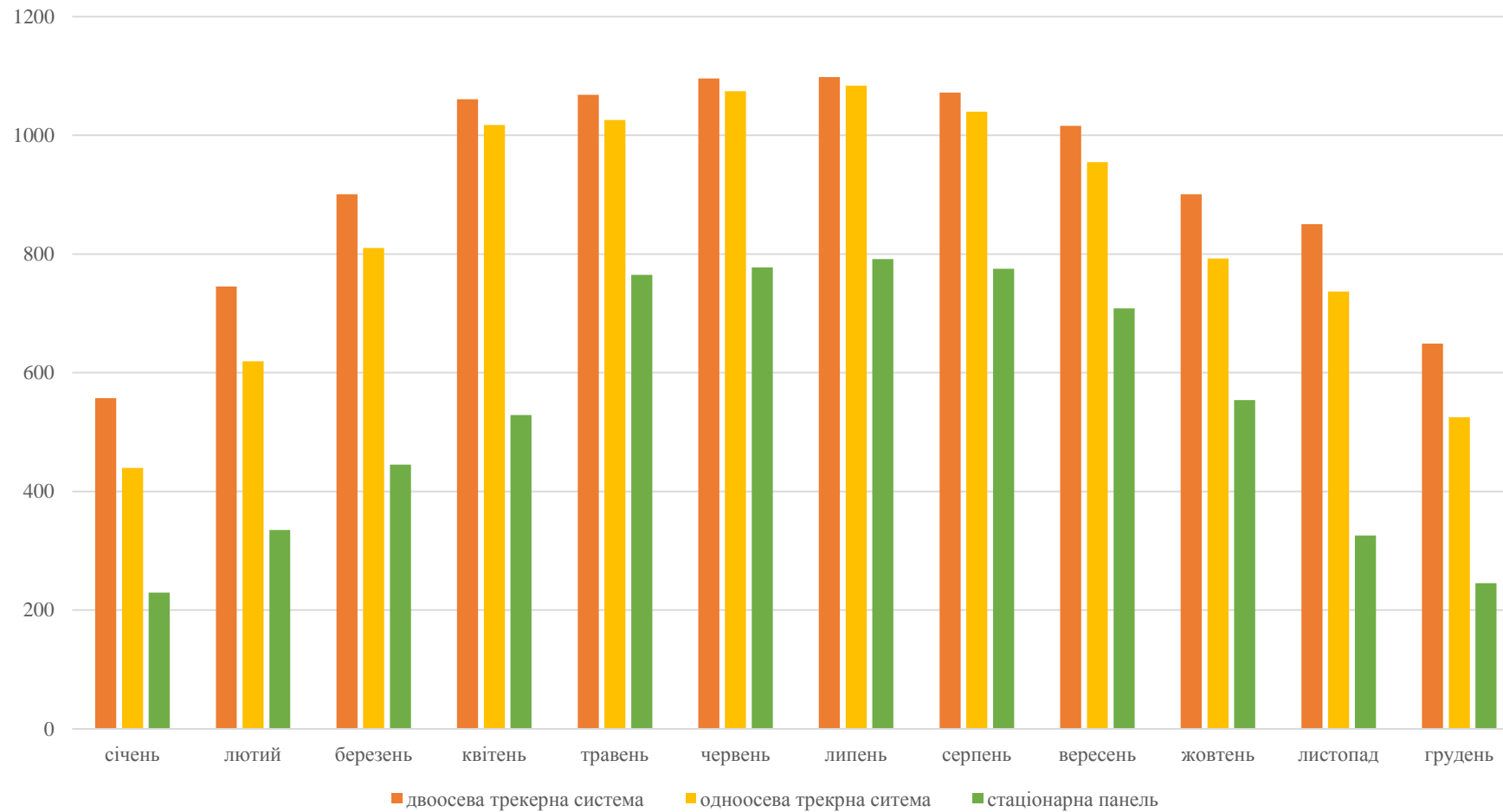
Результати розрахунку виробітку електроенергії для ФЕС з монокристалічними панелями, кВт год.

місяць	Січ.	Лют.	Бер.	Квіт.	Трав.	Черв.	Лип.	Серп.	Вер.	Жовт.	Лист.	Груд	Всього
$W_{г.д.}$	557	745	900,6	1060,8	1068	1095,6	1098	1072	1016	900,7	850	649	11012
$W_{г.о.}$	493,5	619	810,2	1017,4	1025,7	1074,2	1083,5	1039,6	954,8	792,2	736,8	525	10117
$W_{г.с.}$	229,5	334,7	445	528,6	765	777,4	791,6	775	708,2	553,6	325,8	245,2	6749

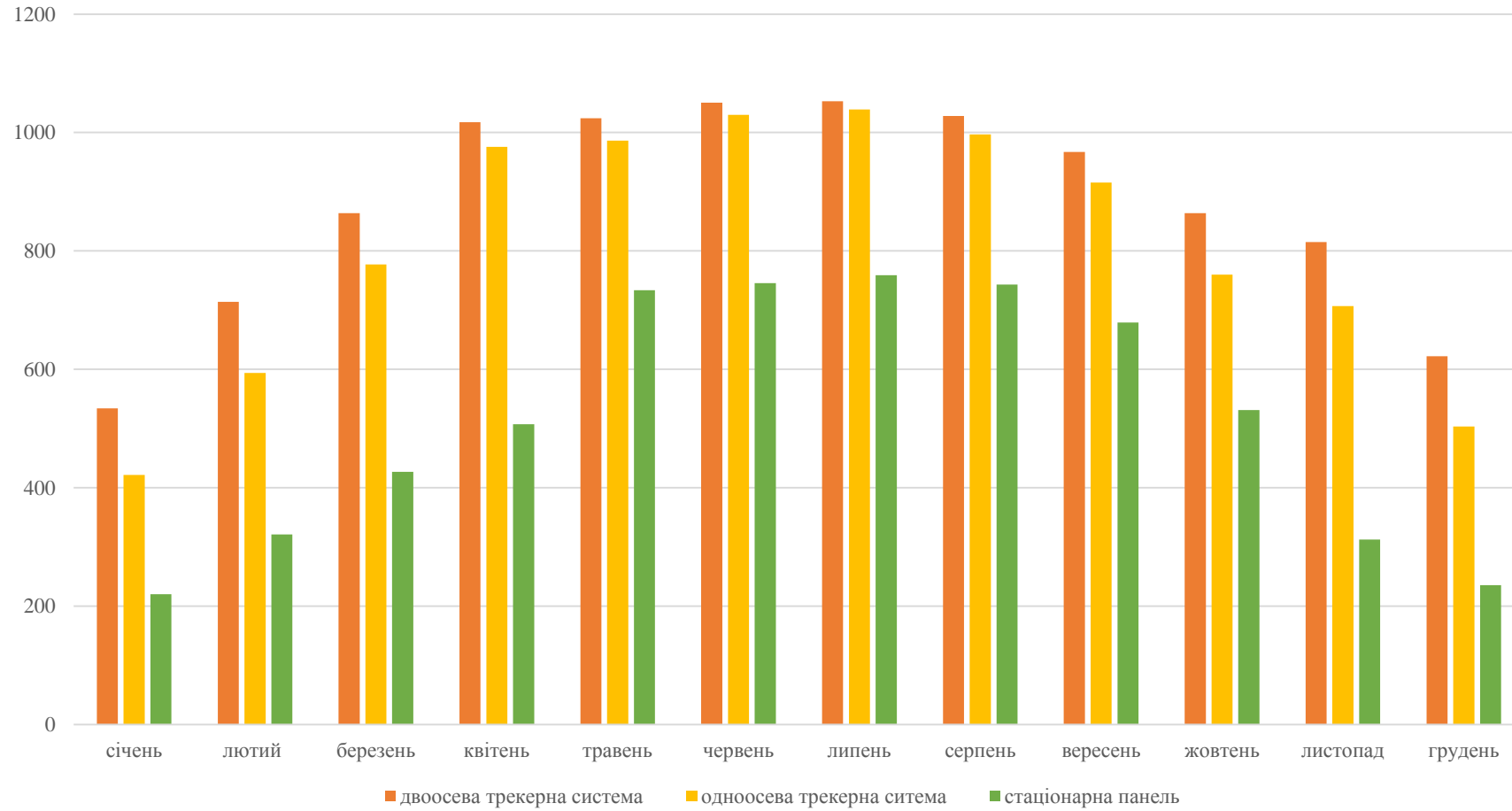
Результати розрахунку виробітку електроенергії для ФЕС з полікристалічними панелями, кВт год.

місяць	Січ.	Лют.	Бер.	Квіт.	Трав.	Черв.	Лип.	Серп.	Вер.	Жовт.	Лист.	Груд	Всього
$W_{г.д.}$	534	714	863,6	1017,3	1024,2	1050,6	1053	1028	967,2	863,7	815,1	622,3	10553
$W_{г.о.}$	421,4	593,6	777	975,6	986,5	1030	1039	997	915,6	759,7	706,6	503,4	9705
$W_{г.с.}$	220	321	426,7	507	733,6	745,5	759	743,2	679	530,9	312,4	235,4	6213

Виробіток електроенергії ФЕС з монокристалічними панелями протягом року, кВт год.

Виробіток електроенергії ФЕС з монокристалічними панелями протягом року, кВт год.

Дослідження економічного ефекту застосування трекерних систем

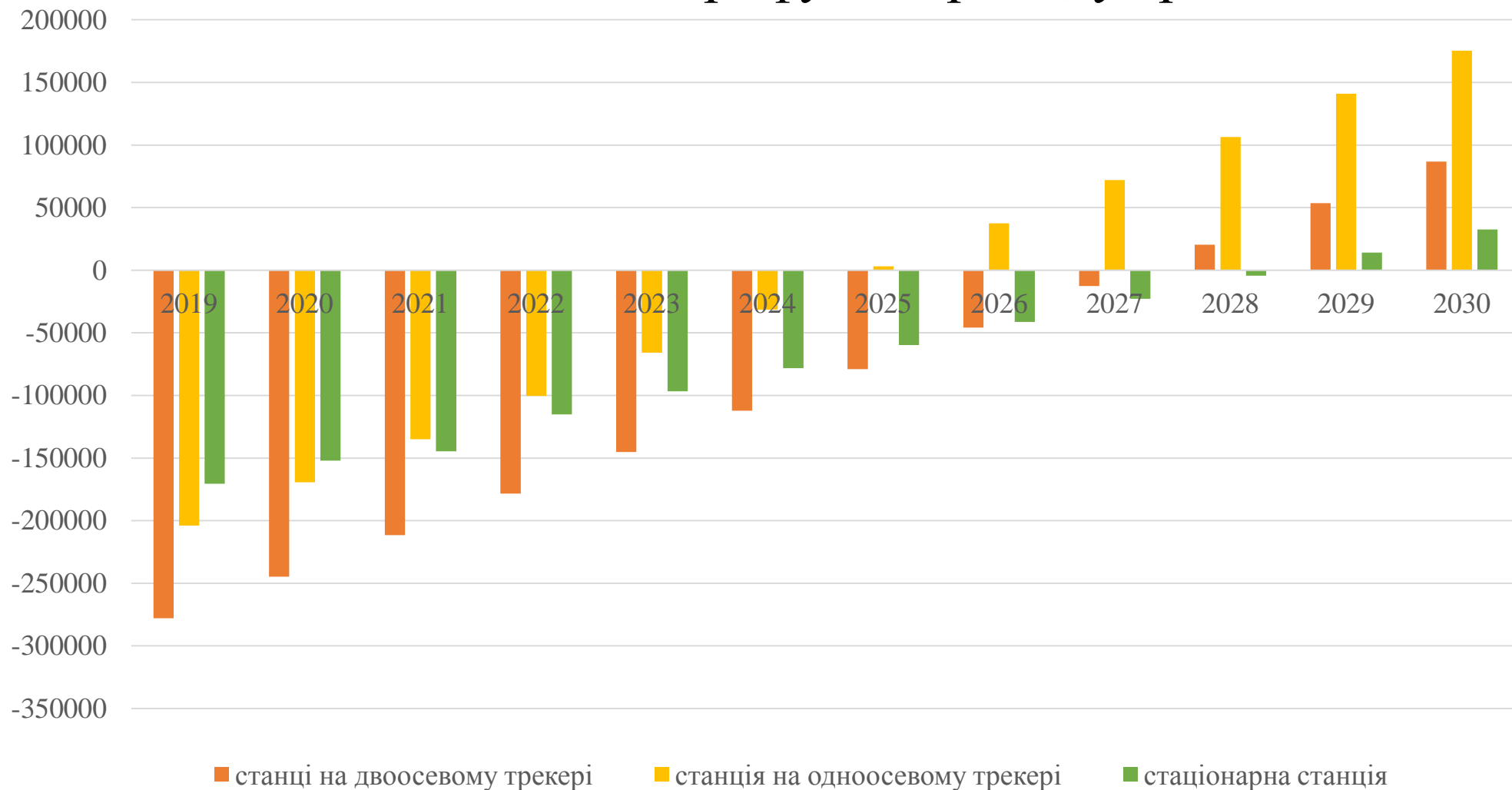
Після проведення розрахунків капітальних витрат на конструювання ФЕС потужністю 5 кВт, з врахуванням витрат на обладнання та монтаж, було отримано наступні результати:

- Для ФЕС з двоосевою трекерною системою: 277845 грн;
- Для ФЕС з одноосевою трекерною системою: 203844 грн;
- Для стаціонарної ФЕС: 170594 грн.

Після чого було проведено розрахунок терміну окупності з врахуванням щорічних амортизаційних витрат, витрат на технічний огляд та ремонт, а також враховуючи щорічний дохід від продажу електроенергії за «зеленим тарифом», термін окупності складає відповідно:

- Для ФЕС з двоосевою трекерною системою: 8,3 роки ;
- Для ФЕС з одноосевою трекерною системою: 5,9 років;
- Для стаціонарної ФЕС: 9,2 роки.

Баланс трьох варіантів виконання ФЕС до кінця дії «зеленого» тарифу в Україні, у грн.

Висновки

- Досліджено методи стеження за денним та річним циклами руху Сонця, а також методи орієнтації ФМ під оптимальним кутом до сонячних променів;
- Для міста Вінниця проведено розрахунок кількості прямої сонячної енергії, що потрапляє на поверхню сонячних панелей, досліджено вплив кута нахилу панелей відносно сонячних променів, на дану величину;
- Проведено розрахунок виробітку електроенергії ФЕС потужністю 5 кВт при трьох варіантах виконання: ФЕС з двоосевою трекерною системою, ФЕС з одноосевою трекерною системою; стаціонарна ФЕС;
- Виконано порівняння ефективності використання монокристалічних та полікристалічних сонячних панелей.;
- Проведено дослідження економічного ефекту застосування трекерних систем на ФЕС потужністю 5 кВт.

Апробація результатів дослідження

- IV Міжнародна науково-технічна конференція «Оптимальне керування електроустановками» (ОКЕУ-2017), Вінниця 27-28 листопада 2017 р.;
- XLVII Науково-технічна конференція факультету електроенергетики та електромеханіки (2018) – Секція електричних станцій та систем;
- XLVII Науково-технічна конференція факультету електроенергетики та електромеханіки (2018) – Секція англійської мови;
- XLVIII Науково-технічна конференція факультету електроенергетики та електромеханіки (2019) – Секція електричних станцій та систем.
- Всеукраїнська науково-практична конференція «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи» (МН-2020)